

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за придобиване на научната степен
“Доктор на науките”

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт,
Професионално направление: 7.6. Спорт,

Научна специалност: Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на Лечебната Физкултура)

Тема на дисертационния труд: *„Теоретични основи и методико-технологични аспекти на неспецифичната кондиционна подготовка в детско-юношеския футбол”*

Автор: доц. Марин Георгиев Гъдев, д-р,
катедра “Лека атлетика”, Учителски Факултет, НСА “Васил Левски”

Рецензент: проф. дн Кирил Атанасов Аладжов,
съгласно Заповед № 2022/11.11.2013 на Ректора на НСА доц. Пенчо Гешев, д-р

I. БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Кандидатът за придобиване на научната степен “доктор на науките” доц. Марин Георгиев Гъдев, д-р е роден на 17. 11. 1958 год. в гр. Пловдив. През 1985 г. завършва ВИФ (сега Национална Спортна Академия “Васил Левски”) със специалност Треньор по лека атлетика и учител по физическо възпитание. През 1986 год. е редовен аспирант към катедра “Лека атлетика”, а от 1989 год. е преподавател към катедрата на длъжност “асистент”. В последствие последователно израства като “старши асистент” (1992 год.) и “главен асистент” (1994 год.). През 1995 получава образователната и научна степен “Доктор”. Академичната длъжност “Доцент” получава през 1999 год. Като преподавател доц. Марин Гъдев чете лекционни курсове и води практически упражнения по научната специалност “Теория и методика на физическото възпитание и спортната подготовка” в леката атлетика.

Успоредно с преподавателската дейност доц. Марин Гъдев проявява отлични организационни умения и компетенции. Научен ръководител е на двама успешно защитили докторанти, ръководител на научен проект, ръководи дейността на екип за оптимизиране на учебната работа в общия курс по Лека атлетика, към Треньорски факултет. Бил е ръководител на екип за изготвяне на цялостна програма за подготовка в ДЮШ при ПФК ЦСКА.

Като кондиционен треньор доц. Марин Гъдев е постигнал значими успехи с отделни състезатели и клубни отбори у нас и в чужбина. Последователно през годините е бил треньор на Българският национален отбор по тенис на маса. Със своята работа е допринесъл състезателката Даниела Гергелчева да постигне Европейска титла в този спорт през 1990 год. Треньор на националния отбор по бадмингтон (91/92г), последователно треньор в ПФК “Левски” (гр. Кюстендил, 94/95г.); ПФК “Миньор” (гр. Перник, 97/98г.); кондиционен треньор на българският национален отбор по футбол за Световното първенство през 2006 г. в Германия; в ПФК ЦСКА (2005/2006г); в ЖФК “Росиянка”, Московска област и на националния отбор по футбол на Русия (2008г.); в ПФК “Литекс” (гр. Ловеч, 2009/2010г.); в ПФК “Севастопол” (Украйна, 2011г.); ПФК “Татран”, Прешов (Украйна, 2012г.)

Убедително звучат научно – изследователската и публицистична дейност на доц. Гъдев. Той е автор на 3 книги и на повече от 60 научно – методични публикации в областта на спринта, максималната скорост на бягане и кондиционната подготовка в спортните игри.

II. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалността на разработения проблем проличава още с поставената цел на изследването: *“Да се оптимизира кондиционната подготовка в детско-юношеския футбол, посредством внедряването на неспецифични методи и средства за въздействие”*. Чрез проведеното изследване и получените резултати от него, доц. Марин Гъдев е обосновал *“нова авторска концепция за развиване и преобразуване на двигателните качества в двигателни способности, на базата на синергетичният подход за еволюция на системите”*. Значимостта на разработения проблем в дисертационния труд, се подсилва от факта, че е конструиран концептуален модел за неспецифична кондиционна подготовка във футбола, основаващ се на схващането за развитието на автономната динамична система и информационното поведение.

III. ПОСТАВЕНИ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Основната цел, която авторът си е поставил за своето изследване е формулирана правилно и е в контекста на заглавието на дисертационния труд: *“Усъвършенстване на учебно – тренировъчния и състезателен процес в детско – юношеския футбол (9 –18 години), чрез теоретично обосноваване и експериментално изследване същността на синергетичен концептуален модел на неспецифична кондиционна подготовка”*.

За успешното реализиране на поставената цел доц. Гъдев е формулирал 7 (седем) основни задачи, които характеризират последователността на етапите в хода на извършената експериментална дейност. За реализацията на основната цел и формулираните задачи, свързани с проведеното изследване, са използвани следните спортно – педагогически и специализирани научни методи: *проучване и анализ на специализираната научно – методична литература; педагогически експеримент; спортно – педагогическо тестиране; антропометрия; хронометрия; тензометрия; педагогическо наблюдение и запис на тренировъчни занимания, както и на официални мачове за първенства; кинематография; видео – заснемане и анализ.* Освен това са използвани специализирани медико – биологични методи: *PWC₁₇₀, пулсометрия и лактат.* Направена е *математико – статистическа обработка на получените резултати чрез използването на процентен, вариационен, корелационен и сравнителен анализ, както и на сигналния метод на отклонение.*

IV. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният за рецензия дисертационен труд е написан на 328 страници, от които на 311 страници е поместен основният текст и на 17 – библиографията. Списъкът на използваната литература включва 318 източника, от които 248 на кирилица и 70 на латиница. Трудът е онагледен с 39 таблици и 78 фигури. В структурно отношение дисертационния труд включва увод, 2-а раздела, включващи 6 глави, списък на използваната литература и 31-о приложения.

Предмет на изследването са *„теоретичните основи и методико-технологичните аспекти на синергетичния концептуален модел на неспецифичната кондиционна подготовка в детско-юношеския футбол”*. Като обект на дисертационния труд, авторът посочва *„изследването, свързано с цялостната проблематика на двигателните способности на футболисти във възрастовият период 9-18 години от футболни клубове в България и Гърция”*. Общият брой на контингента изследвани лица е 2693 спортисти. Разпределението им по клубове е отразено в табличен вид на стр. 62.

Експерименталната дейност, свързана с изследването, е осъществена общо в рамките на 15 години и е преминала в 4 последователни етапа. Първият етап (1999-2000 г.), втори етап (2000-2007 г.), трети етап (2007-2011 г.) и четвърти (2013-2013 г.).

Работната хипотеза се основава на предположението, че *„Чрез моделиране на процеса на развиване и преобразуване на двигателните качества в двигателни способности, ще способстваме за обособяване и оптимизиране на кондиционния профил на детско-юношеския футбол във възрастовия период 9-18 години”*. Крайният очакван резултат е повишената

интензивност на тренировъчния процес на основата на координиран синергетизъм при проявата на двигателните способности.

В раздел Първи на дисертационният труд *“Теоретични аспекти на проблема”* доц. Гъдев е направил задълбочен литературен обзор по въпросите на спортната подготовка и състоянието и особеностите на неспецифичната кондиционна подготовка в детско – юношеския футбол. Проучени са голям брой специализирани източници свързани с концепциите за функционалната специализация и за целенасочената оптимизация на функционалната подготвеност на подрастващите футболисти. В този раздел на дисертационния труд автора изтъква необходимостта за промяна и допълване на доминиращите парадигми на спортната подготовка. Направен е анализ на понятията “физическа” и “кондиционна” подготовка във футбола, както и на категориите “двигателни качества” и “двигателни способности”.

Раздел Втори *“Изследователски и методико – технологични аспекти на проблема”* е разработен последователно в 5 (пет) взаимосвързани глави. На базата на установеният синергетичен концептуален модел на неспецифичната кондиционна подготовка във футбола, доц. Гъдев посочва в този раздел, че “важен момент в преобразуването на двигателните качества в двигателни способности се явява т. нар. *зона на бифуркация (зона на нестабилност)* от процеса на развитие”. Според автора от съществено значение е въпросът за определяне на оптималните граници на развитие на основните двигателни качества във възрастовия период 9-18 години.

В този раздел показателно е съдържанието на таблица № 2, в която са отразени използваните тестове, характеризиращи формата на проява на бифуркационните зони на развиване на основните двигателни качества на 9-18 годишни футболисти. От нея е видно, че в хода на експерименталната си дейност доц. Гъдев е използвал целенасочени високо – информативни тестове, чрез които установява динамиката на средните стойности и процентния дял на изследваните признаци, отразени в поредица от графики.

Последователно в този раздел са изследвани и анализирани динамиката на бифуркационната зона на развиване отделните двигателни качества във възрастов аспект: *максимална и относителна произволна сила; бързина; базова издръжливост*. Изследвана е концентрацията на лактат със съдействието на специалисти от лабораторията по “Биохимия” в Центъра за научно – приложна дейност в спорта (ЦНПДС). Получените резултати от проведеното изследване, в този раздел, са отразени подробно и коректно в табличен и графичен вид.

Апробираната експертна методика насочена към развиване на координационните способности насочва автора да установи в каква степен тя способства за развиването на координационния синергизъм. Обобщеният анализ на коефициентите на средните величини показва, че е “налице подобряване и са постигнати по-добри резултати в отделните признаци характеризиращи координационния синергизъм при изследвания контингент футболисти от експерименталните групи, в сравнение с тези от контролните”.

Тази констатация се подкрепя и от осъществения сравнителен анализ чрез t-критерия на Стюdent за зависими извадки. Данните от емпиричните стойности, разкриващи достоверността на разликите между прирастите в отделните признаци по групи са отразени графично на фигурите от №74 до №78.

V. НАУЧНИ И НАУЧНО – ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Като логичен завършек на проведеното изследване и получените резултати от него, са изведените научно – приложни приноси отразени в края на дисертационния труд. В тях доц. Марин Гъдев сполучливо е синтезирал най-съществените моменти, които могат да послужат в практиката на спортно – педагогическите кадри, не само във футбола. Съществен приносен характер има авторската концепция за развиване и преобразуване на *“двигателните качества в двигателни способности”*, на базата на приложния синергетичен подход за еволюция на системите. Убедително звучи конструираният концептуален модел на апробираната неспецифична кондиционна подготовка във футбола, основаващ се на схващането за *“развитието на автономната динамична система с информационно поведение”*. Дефинирани са основните категории и понятия свързани с неспецифичната кондиционна подготовка, както и *“двигателния координационен синергизъм”* във футбола.

Приносен характер за практиката, безспорно има и експериментално обосновааният модулно – технологичен подход на *“планиране, програмиране и структуриране на учебно – тренировъчния процес, свързан с неспецифичната кондиционна подготовка в детско – юношеския футбол”*.

VI. ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Доц. Марин Гъдев е представил общо 10 публикации по темата на дисертационния труд, които са публикувани в периода 1998 – 2013г. От така представените публикации 5 броя са написани самостоятелно и 5 – в съавторство.

VII. ОРИГИНАЛНОСТ НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Необходимо е да отбележа, че цялостното оформяне на дисертационния труд, по отношение на неговото структуриране и онагледяване, е изпълнено от автора много старателно и прецизно. Получените резултати от изследването определено имат оригинален и приносен характер за спортно – педагогическата практика. Предложената методика на експериментална изследователска работа,

коректно получените резултати, изводи и приноси биха могли да бъдат използвани като модел и при подобни разработки в другите спортни игри.

VIII. МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И БЕЛЕЖКИ

Обобщеното ми мнение за представения за рецензия дисертационен труд е изцяло положително. Това се отнася и за цялата научна документация, свързана с процедурата, в това число и прилежно разработения автореферат, в рамките на 89 страници. Считам, че доц. Марин Гъдев е реализирал успешно дългогодишният си научно – практически опит, а дисертационният му труд е венец на цялостната му научна и спортно – педагогическа дейност!

Препоръчвам на доц. Гъдев, на базата на проведения експеримент, приложената методика и получените резултати, в последствие да издаде методично ръководство, в помощ на спортно – педагогическите кадри в областта на футбола, като се постарае да опрости някои трудно – разбираеми за треньорите термини, които да се заместят с общо – приетите и популярни такива.

Бележките ми към доц. Гъдев са свързани с големият обем на дисертационният труд – общо 328 страници и отделно 31-о приложения. Съкращаването на обема и неговото прецизиране би могло да стане на някои от предходните етапи при разработването на труда, а многобройните приложения да се поместят в отделна папка, от което работата би спечелила.

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение с пълна убеденост предлагам да бъде присъдена научната степен „Доктор на науките” на доц. Марин Георгиев Гъдев, д-р по Професионално направление 7.6. Спорт.

София, 09 декември, 2013 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....
проф. дн Кирил Аладжов